

Franjo TOPIĆ

Međunarodna konferencija Kršćani i muslimani u Europi

Od 12. do 16. rujna 2001. održana je u Sarajevu na Vrhbosanskoj katoličkoj teologiji i dijelom na Franjevačkoj teologiji međunarodna konferencija *Kršćani i muslimani u Europi - odgovornost i religiozna zauzetost u pluralnom društvu*. Organizator ove prve konferencije ovakvog tipa jest Odbor Islam u Europi koji je zajedničko tijelo Vijeća biskupskih konferencija Europe (CCEE) i Konferencije europskih Crkava (KEK). Odbor je osnovan 1987. od ove dvije glavne crkvene europske organizacije sa svrhom proučavanja pitanja muslimana u Europi. Dosad je Odbor izradio više dokumenata kao npr. *Poučavanje islama na teološkim učilištima, Kršćansko-Muslimanska uzajamnost*,¹ o mješovitim ženidbama i druge. Odbor je pripremao ovu svoju prvu konferenciju više od dvije godine, a mjesni odbor u Sarajevu s konkretnim pripremama za konferenciju vodio je dr. Franjo Topić, član Odbora od početka njegova osnivanja.

Osim domaćih stručnjaka, konferenciji je prisustvovalo preko 80 sudionika iz 25 europskih zemalja. Otvorena je na Vrhbosanskoj katoličkoj teologiji 12. rujna. Konferenciju su pozdravili dopredsjednik CCEE mons. Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački, i metropolit Jeremie, predsjednik KEK-a, domaći vjerski vođe kardinal Vinko Puljić, reis dr. Mustafa Cerić, mitropolit Nikolaj i Jakob Finci te predsjedavajući Predsjedništva Bosne i Hercegovine mr. Jozo Križanović i federalni ministar za kulturu, obrazovanje i sport dr. Dubravko Lovrenović. U radu konferencije sudjelovali su između ostalih predstavnici Vatikana mons. Khaled Akasheh, federalni premijer prof. dr. Alija Behmen, gradonačelnik Sarajeva prof. dr. Muhidin Hamamdžić, kao i predstavnici međunarodnih organizacija: Renovabisa (direktor p. Hillengass), Sant' Egidija iz Rima, fokolarina i dr.

Prvog dana rada konferencije održali su predavanja prof. dr. Gottfried Küenzlen iz Neu Bieberga i dr. Mohamed El Battiui iz

---

1 Vidi prijevod u časopisu *Vrhbosnensia* 1 (1/1997) 124-128.

Bruxellesa. Govorili su o razvoju religioznog identiteta u Europi s posebnim osvrtom na pitanja života u različitostima. Drugog dana je bila tema *Sukobi i zacjeljivanje pamćenja s posebnim osvrtom na pomirenje*, o čemu su govorili reisu-l-ulema dr. Mustafa Cerić i mons. Jean-Luc Brunin, pomoćni biskup iz Lilla (Francuska). Trećeg dana tema je bila *Religiozni doprinos razvoju zajedničkih vrednota i zajedničkog državljanstva*, s podtemom *Kako religiozne zajednice mogu doprinijeti izgradnji boljeg društva*. O ovoj temi govorili su prof. dr. Mehmet Aydın iz Izmir (Turska) i arhiepiskop Anastasios iz Tirane. Osim diskusija poslije predavanja, popodneвно je vrijeme bilo rezervirano za rad po grupama tako da su svi sudionici bili aktivni i angažirani te su se mogli okoristiti idejama i prijedlozima kao i dati svoj doprinos obrađivanim temama.

Konferenciju je pratilo preko trideset domaćih i stranih novinara i imala je veliki odjek. Mnogi su strani sudionici izravno izvještavali svoje medije. Postala je posebno aktualna u svjetlu tragičnih događaja u New Yorku i Washingtonu 11. rujna 2001., a bilo je dovedeno u pitanje i njezino održavanje. Na kraju rada konferencije u svečanom ozračju i s potpisima svih sudionika donijeta je sljedeća svečana deklaracija.

Konferencija europskih crkava (KEK) i Vijeće Europskih biskupskih konferencija (CCEE), pozvali su kršćane i muslimane koji se bave međureligijskim susretima da se sastanu u Sarajevu, gradu koji predstavlja visoki simbol etničkih, religioznih i kulturnih susreta. U sadašnjem novom multietničkom i multireligioznom stupnju u povijesti Europe, kršćani i muslimani iz 26 zemalja proveli su tri dana dijeleći svoju zainteresiranost za tri specifična područja:

- izazovi zajedničkog življenja u izrazito sekularnom i pluralnom društvu;
- iscjeljivanje ranjenih kršćanskih i muslimanskih memorija tako da se možemo zauzimati za pravdu i mir svima;
- zajedničke vrijednosti po kojima naše zajednice mogu aktivno pridonositi izgradnji boljeg društva.

Smatrajući ovo naše okupljanje Božjim darom, dijelili smo uvjerenja i nade jer smo svjesni odgovornosti religijskih zajednica u oblikovanju budućnosti Europe.

Želimo dati zajednički doprinos izgradnji dinamičkog identiteta našeg kontinenta te promicati religiozne stavove koji će:

- voditi nas u poduzimanju hrabrih poduhvata u prilog ljudskom životu, religiji, vlasništvu, dostojanstvu, slobodi svih i socijalnoj pravdi;
- davati nama i našim vjerničkim zajednicama jasnu svijest o našem zajedničkom ljudstvu koje nas čini braćom i sestrama, iznad naših

vjerskih razlika i socijalnih zalaganja;
- odbijati opravdanje nasilja u ime religija.

Naše zalaganje za dijalog potiče nas da preporučimo sljedeće:

- *trebamo odgajati mlade da upoznaju i poštuju vjeru i zajednicu drugih po obrazovnim programima te promicati vjerski odgoj u javnim školama i međureligijskim seminarima;*
- *podržavati međureligijske grupe na bazičnoj razini među laicima, imajući na umu sve struje koje se suprotstavljaju suradnji;*
- *trebamo ohrabrivati svećenike, pastore, teologe i imame i muslimanske predstojnike te laičke osobe na dijalog i međureligijske susrete tako što će kršćanski i muslimanski teološki fakulteti i sjemeništa razmjenjivati predavače;*
- *zadržati ili osnovati u svakoj europskoj zemlji institucije koje služe međureligijskom dijalogu te promiču etičke i političke vrijednosti u našem društvu;*
- *nastaviti zalaganje za razvijanje zajedničkih vrijednosti među kršćanima i muslimanima.*

U svjetlu novih dimenzija terorističkih napada u SAD-u, osjećamo potrebu ponoviti svoju raniju izjavu:

Duboko smo šokirani tragičnim masakrima u New Yorku i Washingtonu D.C. i izražavano svoju duboku bol i žalost nad tisućama žrtava koje su ubijene ili ranjene, te dijelimo patnje njihovih obitelji i prijatelja. Jednodušno osuđujemo taj nasilni čin kao i svako razaranje ljudskog života, jer je to kršenje volje Božje i grijeh protiv čovječanstva. Uviđajući da u svakome od nas postoji mogućnost nasilja, molimo Boga da ovo besmisleno djelo ne izazove neodmjerenu odmazdu. Obvezujemo sebe, u duhu ove konferencije, da ćemo biti promicatelji dijaloga, pridonositi izgradnji pravde i mira te raditi na pomirenju u našim društvima.

Sarajevo, 15. 9. 2001. godine

U nedjelju zadnjeg dana konferencije sudionici su sudjelovali na mjesnim religioznim i liturgijskim službama u pravoslavnoj i katoličkoj katedrali, baptističkoj crkvi i Begovoj džamiji. Misu u katedrali predvodio je banjalučki biskup dr. Franjo Komarica.

Drugog dana konferencije održan je koncert u Domu vojske na kojem su nastupili: Katedralni mješoviti zbor "Josip Stadler", Sufi zbor "Nešidu-l-huda" i Međureligijski zbor "Pontanima". Održavanje konferencije podržali su federalna vlada i grad Sarajevo, a tehničku organizaciju su obavili: osoblje dviju Teologija, nekoliko službenika CCEE-a, dr. Ziemer iz udruge Abraham i HKD Napredak.